

СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

„Службен весник на Република
Македонија“ излегува по потреба.
Рок за рекламации 15 дена.

Број 8

Сабота, 15 февруари 1992
Скопје

Год. XLVIII

Аконтацијата за 1992 година изнесува 2.600 динари. Овој број чини 60 динари. Жиро сметка 40100-603-12498

115

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

УКАЗ ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ОДБРАНА

Се прогласува Законот за одбрана,
што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 14 февруари 1992 година.

Број 08-553/1
14 февруари 1992 година
Скопје

Претседател
на Собранието на Република
Македонија, Стојан Аџдов, с.р.
Претседател
на Република Македонија,
Киро Гавгоров, с.р.

ЗАКОН ЗА ОДБРАНА

ГЛАВА I ОСНОВНА ОДРЕДБА

Член 1

Одбраната на Републиката се организира како систем за одбрана на независноста и територијалниот интегритет на Република Македонија (во натамошниот текст: Република).

Одбраната на Републиката ја остваруваат граѓаните, органите на државната власт и вооружените сили како армија на Република Македонија (во натамошниот текст: армија).

Претпријатијата и јавните установи и служби и локалната самоуправа можат да извршуваат определени задачи во областа на одбраната.

ГЛАВА II

ПРАВА И ДОЛЖНОСТИ НА ГРАЃАНИТЕ ВО ОДБРАНАТА

Член 2

Во одбраната на Републиката граѓаните ги имаат следниве права и должности:

- 1) да извршуваат воена обврска;
- 2) да учествуваат во цивилната заштита;
- 3) да извршуваат работна обврска и
- 4) да извршуваат материјална обврска.

1. Извршување на воената обврска

Член 3

Воената обврска на граѓаните е општа.

На воена обврска подлежат сите граѓани на Републиката од машки пол на возраст од 17 до 55 години живот.

По исклучок од став 2 на овој член, жените можат да служат во резервен состав.

Член 4

Воената обврска на граѓаните се состои од:

- 1) регрутна обврска;
- 2) обврска на служење на воен рок и
- 3) обврска на служење во резервен состав.

Член 5

На воениот обврзник му престанува воената обврска:

- 1) кога ќе наполни 55 години живот и
- 2) ако е оценет за трајно неспособен за воена служба.

Член 6

Воениот обврзник станува воено лице со стапувањето, а престанува да биде воено лице со отпуштањето од армијата.

Воениот обврзник има статус на воено лице и кога се јавува на покана од надлежен орган на државната управа заради извршување на воената обврска од поаѓањето до враќањето во станот.

Член 7

Служењето на воениот рок трае девет месеци.

По исклучок од став 1 на овој член, војниците кои од верски убедувања не сакаат да примат и носат оружје воен рок служат 14 месеци.

Член 8

Обврската за служење на воен рок и за служење во резервен состав се извршува во армијата.

2. Учество во цивилната заштита

Член 9

Должноста на граѓаните за учество во цивилната заштита се состои од извршување на задачи во заштитата и спасувањето на населението и материјалните добра од воени разурнувања и последиците предизвикани од нив и други опасности од воени дејства и елементарни непогоди и други несреќи во воена состојба.

Должноста на граѓаните од став 1 на овој член се остварува во силите на цивилната заштита.

Член 10

Должност за учество во силите на цивилната заштита во воена состојба имаат сите граѓани од наполниети 17 години живот до наполниети 60 години живот за мажи, односно 55 години живот за жени.

Од должност за учество во силите на цивилната заштита се ослободуваат бремени жени, мајки и самохрани родители и старатели кои имаат или се грижат за дете до седум години, односно две и повеќе деца до десет години, како и воените обврзници кои имаат распоред во армијата.

3. Извршување на работна обврска**Член 11**

Должност за извршување на работната обврска имаат сите работоспособни граѓани од наполниети 15 години живот до наполниети 65 години живот за мажи, односно 60 години живот за жени.

Должноста за извршување на работната обврска се остварува само во воена состојба.

Условите, начинот и времето на траењето на задачите за кои се воведува работната обврска се уредуваат со уредба што ја донесува Владата на Република Македонија (во натамошниот текст: Влада).

4. Извршување на материјална обврска**Член 12**

Во воена состојба за потребите на армијата и за спроведување на хуманитарните активности и задачи, граѓаните се должни по барање на Министерството за одбрана да му даваат превозни, приклучни, товарни и специјални возила и запрежен и товарен добиток.

Условите за давање на возилата и добитокот од став 1 на овој член, видот и надоместокот за нивното користење, се уредуваат со уредба што ја донесува Владата.

Член 13

Должност за давање средствата и добитокот од член 12 на овој закон имаат и странски државјани кои постојано живеат на територијата на Републиката.

ГЛАВА III**НАДЛЕЖНОСТИ НА ОРГАНИТЕ НА ДРЖАВНАТА ВЛАСТ****а) Собрание на Републиката****Член 14**

Во остварувањето на одбраната Собранието на Републиката:

- 1) врши надзор врз остварувањето на надлежностите на Владата во одбраната и ја следи подготовноста за одбрана на Републиката;
- 2) утврдува постоење на непосредна воена опасност од напад врз Републиката;
- 3) прогласува настанување на воена состојба кога Републиката е нападната или и е објавена војна;
- 4) прогласува престанување на воената состојба;
- 5) одлучува за висината на средствата за потребите на одбраната и
- 6) донесува републички буџет за воена состојба.

б) Претседател на Републиката**Член 15**

Во остварувањето на одбраната претседателот на Републиката:

- 1) донесува стратегија за одбрана на Републиката;
 - 2) донесува план за одбрана на Републиката;
 - 3) донесува одлука за утврдување на мерките на приправност;
 - 4) пропинува организација и формација на армијата;
 - 5) донесува документи за развој на армијата;
 - 6) одлучува за опремување и оспособување на армијата;
 - 7) донесува документи за употреба на армијата;
 - 8) ги определува мерките за зголемување на борбената готовност на армијата;
 - 9) наредува спроведување на мерки за приправност;
 - 10) наредува мобилизација на армијата;
 - 11) наредува употреба на армијата;
 - 12) наредува употреба на полицијата за извршување на борбени задачи во воена состојба;
 - 13) наредува евакуација на населението;
 - 14) пропинува начин на командување во армијата;
 - 15) донесува одлука за изведување на вежбовни активности;
 - 16) поставува старешини на формацијски места генерали и унапредува и разрешува генерали;
 - 17) донесува правила и други акти што се однесуваат на вооружената борба, мобилизацијата, обуката и употребата на армијата, внатрешниот ред, дисциплината и односите во вршењето на воената служба во армијата и
 - 18) доделува одликувања и признанија за остварени резултати од областа на одбраната.
- Во вршењето на работите од став 1 на овој член претседателот на Републиката донесува одлуки, наредби и други акти.

в) Влада на Републиката**Член 16**

Во остварувањето на одбраната Владата ги има следните надлежности:

- 1) предлага одлука за висината на средствата за потребите на одбраната;
- 2) предлага републички буџет за воена состојба;
- 3) го утврдува предлогот на планот за одбрана на Републиката;
- 4) донесува уредби за:
 - спроведување на мерките на приправност;
 - планирање, организирање и развој на производство и промет на вооружување и воена опрема;
 - обезбедување резерви за потребите на одбраната во случај на воена состојба;
 - утврдување критериуми за научно-истражувачка работа од областа на одбраната;
 - водење евиденција на воените обврзници;
 - критериуми за евакуација на населението;
 - критериуми за засолнување на населението;
 - критериуми за обучување за одбрана;
 - критериумите и мерките за заштита на тајноста на податоците од значење за одбраната;
 - елементите на противелектронско обезбедување и криптозаштита на преносот на тајните податоци од областа на одбраната;
 - начинот на користење на податоците и информациите што се обработуваат со автоматизираниот информативен систем во областа на одбраната;

- утврдување критериуми за опремување на органите на државната власт за работа во воена состојба;
- висината на надоместоците на граѓаните повикани заради извршување на правата и должностите од областа на одбраната и
- уредување на територијата за потребите на одбраната и

5) донесува одлуки за:

- методологија за спроведување на подготовките за одбрана;
- формирање на единици и штабови на цивилната заштита;
- ангажирање на единиците на цивилната заштита;
- формирање на центар за обука за одбрана;
- учество на вежбовни активности на органите на државната управа, претпријатијата и јавните установи и служби и
- определување на објектите и зоните од посебно значење за одбраната.

Министерство за одбрана

Член 17

Во остварувањето на одбраната Министерството за одбрана:

- 1) подготвува стратегија на одбраната;
- 2) врши процена на можните воени и други опасности со кои се загрозува суверенитетот, самостојноста и територијалниот интегритет и загрозеноста и повредливоста на територијата од елементарни непогоди и други несреќи;
- 3) го следи организирањето и подготвувањето на системот на одбраната и предлага мерки за негов развој и усовршување;
- 4) изработува план за одбрана на Републиката;
- 5) го организира пренесувањето на мерките на приправност и го следи нивното спроведување;
- 6) ги согледува потребите за развој и ги реализира средствата наменети за одбрана;
- 7) се грижи за обезбедување резерви за потребите на одбраната во случај на воена состојба;
- 8) го планира развојот на армијата;
- 9) го остварува командувањето со армијата;
- 10) организира и спроведува мерки на безбедност на армијата;
- 11) врши пополнување и спроведува мобилизација на армијата;
- 12) врши контрола и оценка на борбената готовност на армијата;
- 13) обезбедува производство за потребите на армијата;
- 14) организира и спроведува материјално и финансиско работење во армијата;
- 15) врши стручни и управни работи во врска со изградбата на воени и други објекти од посебно значење за одбраната и изградбата на инвестиционите објекти за потребите на армијата;
- 16) организира и изведува вежбовни и други активности;
- 17) организира и го спроведува уредувањето на територијата за потребите на одбраната;
- 18) врши опремување на органите на државната власт за работа во воена состојба;
- 19) организира и подготвува цивилна заштита;
- 20) врши пополнување на единиците и штабовите на цивилната заштита што ги формира Републиката;
- 21) организира откривање и уништување на неексплодирани убиствени средства;
- 22) организира и подготвува врски за раководење за потребите на органите на државната власт;

23) го организира и обезбедува функционирањето на автоматизираниот информационен систем во областа на одбраната;

24) организира и подготвува набљудување и известување за потребите на одбраната;

25) организира и спроведува обука за одбрана;

26) организира функционирање на центарот за обука за одбрана;

27) изработува наставни планови и програми за обука за одбрана;

28) ги планира потребите и го организира оспособувањето на стручните кадри за потребите на одбраната;

29) го следи остварувањето на заштитата на тајноста на податоците од значење за одбраната;

30) планира, организира и спроведува криптозаштита на тајните податоци од областа на одбраната;

31) организира научно-истражувачка работа за потребите на одбраната;

32) врши надзор врз спроведувањето на овој закон и другите прописи од областа на одбраната;

33) ги врши управните и стручните работи во остварувањето на правата и должностите на граѓаните во областа на одбраната;

34) организира научна и научно-техничка соработка од областа на одбраната со институции надвор од Републиката;

35) организира и остварува меѓународна соработка во областа на одбраната;

36) изработува стручни упатства од областа на одбраната и

37) во воена состојба врши штабни работи за претседателот на Републиката во врска со остварувањето на неговите надлежности од областа на одбраната утврдени со Уставот и со закон.

г) Државна управа

Член 18

Министерствата и другите органи и организации на управата во остварувањето на одбраната на Републиката се подготвуваат за остварување на нивната функција во воена состојба и учествуваат во изработката на планот за одбрана на Републиката.

ГЛАВА IV

АРМИЈА НА РЕПУБЛИКАТА

1. Заеднички одредби

Член 19

Армијата е вооружена сила на сите граѓани на Републиката.

Армијата има постојан и резервен состав.

Член 20

Армијата се подготвува и оспособува за водење вооружена борба и борбени и други дејства во воена состојба.

Член 21

Армијата се организира и подготвува во мир заради остварување на својата уставна функција за одбрана на Републиката.

Член 22

Армијата се состои од видови, родови и служби. Видовите се: копнена војска, воено воздухопловство и противвоздушна одбрана.

Видовите се состојат од родови и служби.

Претседателот на Републиката ги определува родовите и службите во армијата, а министерот за одбрана нивната намена и специјалност.

Член 23

Во воена состојба полицијата може да биде употребена за извршување на борбени задачи како составен дел на армијата.

2. Командување во армијата

Член 24

Командувањето во армијата се заснова врз единството во командувањето при употребата на силите и средствата, едностарешинство и обврската за извршување на одлуките и наредбите на претпоставениот старешина.

Наредбите на претпоставениот старешина во армијата не се извршуваат ако нивното извршување претставува кривично дело.

3. Пополнување на армијата

Член 25

Армијата се пополнува со обврзници и со материјални средства, според организација и формација на армијата.

Член 26

Пополнувањето на постојаниот состав на армијата се врши со регрути, војници по договор, воени старешини и граѓански лица на служба во армијата.

Пополнувањето на резервниот состав на армијата се врши со воени обврзници во резерва.

Пополнувањето на резервниот состав на армијата со материјални средства во воена состојба се врши и со средства опфатени со материјална обврска на граѓаните, според документите за развој на армијата.

Член 27

Во согласност со документите за развој на армијата и со актите на претседателот на Републиката, министерот за одбрана:

- 1) донесува акти за регрутирање и пополнување на постојаниот состав на армијата со регрути;
- 2) ги утврдува местата кои се пополнуваат со војници по договор и склучува договори со нив;
- 3) донесува акти за школување, произведување и унапредување на воени старешини;
- 4) врши пополнување на армијата;
- 5) донесува упатства и други прописи во врска со евиденцијата, регрутирањето и пополнувањето на армијата;
- 6) поставува, унапредува и разрешува старешини до формациско место генерал и
- 7) врши и други работи во врска со пополнувањето на вооружените сили.

4. Приправност и мобилизација на армијата

Член 28

Приправност на армијата опфаќа преземање на организациски, безбедносни, военостручни и други

мерки и постапки заради зголемување на готовноста за извршување на борбени задачи.

Член 29

Со мобилизацијата армијата се доведува во состојба на готовност за извршување на борбени задачи според документите за употреба на армијата

Член 30

Мобилизацијата на армијата може да биде општа и делумна.

Општата мобилизација на армијата ја опфаќа целата армија, а делумната одделни нејзини делови.

Член 31

Мобилизацијата на армијата се организира во согласност со документите за употреба, а се извршува според документите за мобилизација.

Член 32

За подготвување и извршување на мобилизацијата на армијата одговорни се:

- 1) министерот за одбрана – за подготвување и извршување на мобилизацијата на армијата и
- 2) старешините на одделните делови на постојаниот состав на армијата – за подготвување и извршување на мобилизацијата на формациските состави со кои командуваат.

Член 33

Заради проверување на мобилизацијската подготвеност и борбената готовност на армијата, односно заради обука, одделни делови на армијата можат да се мобилизираат во мир.

5. Материјално обезбедување на армијата

Член 34

Под материјално обезбедување на армијата, во смисла на овој закон, се подразбира снабдувањето на армијата со борбени и други материјални средства и опрема, исхрана, вршење на услуги и санитетско и ветеринарно обезбедување.

Член 35

Материјалното обезбедување на армијата го организира и спроведува министерството за одбрана во согласност со документите за развој и документите за употреба на армијата.

Член 36

Заради материјално обезбедување на армијата се формираат потребни резерви на материјални средства. Видот и обемот на резервите на материјалните средства со правилник ги утврдува министерот за одбрана.

6. Врски за раководење и командување и крипто-заштита

Член 37

За потребите на армијата во воена состојба се организираат и подготвуваат врски за раководење и

командување и се спроведуваат мерки за криптозаштита.

Член 38

Организирањето и подготвувањето на врските за раководење и командување и на криптозаштита, во воена состојба се уредува со правилник што го донесува министерот за одбрана.

Член 39

Заштитата на податоците и информациите од областа на одбраната што се пренесуваат преку средствата за врски се уредуваат со правилник што го донесува министерот за одбрана.

Член 40

Корисниците на системите за врски кои вршат пренесување на податоци и информации од областа на одбраната, заради нивна заштита, се должни да применуваат мерки за криптозаштита, противелектронско обезбедување и други мерки за заштита.

Набљудување и известување

Член 41

Заради откривање на опасностите од воени дејства, елементарни непогоди и други несреќи во воена состојба и следење на последиците од воени дејства што можат да го загрозат населението, армијата и материјалните добра и заради известување и тревожење на граѓаните на целата територија на Републиката се организира набљудување и известување.

Набљудувањето и известувањето за потребите на армијата се уредува со правилник што го донесува министерот за одбрана.

Член 42

Известување и тревожење може да се врши и во вонредна состојба под услови и на начин утврдени со правилник што го донесува министерот за одбрана.

Член 43

Тревожењето се врши со посебни знаци за тревожење.

Знаците за тревожење се единствени.

Знаците за тревожење ги пропишува министерот за одбрана.

8. Учество на армијата во отстранувањето на последиците во вонредна состојба

Член 44

Армијата може да учествува во отстранувањето на последиците од вонредна состојба.

Наредба за учество на армијата во отстранувањето на последиците од вонредна состојба донесува претседателот на Републиката.

Упатство за начинот на учеството на армијата во отстранувањето на последиците од вонредна состојба, донесува министерот за одбрана.

9. Знак, униформа и ознаки на припадниците на армијата и знамиња на единиците на армијата

Член 45

Припадниците на армијата носат единствен знак за припадност на армијата. Знакот е грбот на Република Македонија.

Припадниците на армијата носат униформа.

Припадниците на армијата носат чинови.

Припадниците на армијата носат ознаки за родот или службата.

Единиците на армијата имаат свои знамиња.

Големината на знакот, видот на униформата, ознаките и чиновите, ознаките на родовите и службите и знамињата се уредба ги пропишува претседателот на Републиката.

10. Служба во армијата

Член 46

Службата и другите должности во армијата се уредуваат со правилник што го донесува министерот за одбрана.

11. Политичко здружување

Член 47

Во армијата не можат да се организираат и да функционираат политички партии и здруженија на граѓани.

12. Воена обврска

Член 48

Лицето кое подлежи на воена обврска е воен обврзник.

Во текот на траењето на воената обврска, военот обврзник е:

- 1) регрут – за време на регрутната обврска;
- 2) војник – за време на служењето на военот рок и
- 3) воен обврзник во резерва – по регулирањето на воената обврска.

Регрутна обврска

Член 49

Регрутната обврска се состои од должност за јавување на опит повик или поединечна покана и од извршување на прописите и наредбите на надлежните органи на државната власт во врска со воведувањето на воена евиденција, лекарските и другите прегледи и психолошки испитувања, регрутирање и стапување на служење на военот рок.

Член 50

Со стапување во армијата на Републиката регрутот стапува војник и од тој ден се смета дека го служи военот рок.

Член 51

Лекарски и други прегледи и психолошки испитувања на регрутите заради утврдување на способноста за воена служба вршат установи од областа на здравството, што ги определуваат министерот за одбрана и министерот надлежен за работите за здравството.

Наодите од лекарски и други прегледи и психолошките испитувања на регрутите се впишуваат во здравствениот картон на регрутот. Образецот на здравствениот картон го пропишуваат министерот за одбрана и министерот надлежен за работите за здравството.

Член 52

Регрутирање се врши по пополнувањето на 18 години живот на регрутот.

Регрутот може по свое барање да биде регрутиран по пополнувањето на 17 години живот.

Член 53

Регрутирање вршат регрутни комисии.

Регрутните комисии ги формира министерот за одбрана. Со актот за формирање на регрутните комисии се определува составот, седиштето и начинот на работа на регрутните комисии.

По жалбата против одлуката на регрутната комисија за оцена на здравствената способност на регрутот и за регрутирањето, решава второстепената комисија што ја формира Владата.

Член 54

Способноста на регрутот за воена служба, регрутната комисија ја оценува врз основа на наодите од претходно извршените лекарски и други прегледи и психолошки испитувања, а во согласност со правилникот за мерилата за оценување на здравствената способност за воена служба, што го донесува министерот за одбрана.

Оцена на регрутна комисија може да биде:

- 1) способен за воена служба;
- 2) ограничено способен за воена служба;
- 3) припремено неспособен за воена служба и
- 4) трајно неспособен за воена служба.

Член 55

На регрутот кој е оценет за способен за воена служба регрутната комисија му го определува родот, односно службата во која ќе го служи воениот рок.

Родот, односно службата во која регрутот ќе го служи воениот рок се определува врз основа на правилник за воено-свиденциони специјалности што го донесува министерот за одбрана.

Член 56

Начинот на служењето на воениот рок на регрутот кој е оценет ограничено способен се уредува со правилник што го донесува министерот за одбрана.

Член 57

Регрутот кој е оценет привремено неспособен за воена служба подлежи на повторно регрутирање до пополнувањето на 27 години живот.

При секое регрутирање, привремената неспособност може да се определи во траење од една до четири години. Времетраењето на привремената неспособност не може да се определи подолго од времето кога регрутот пополнува 27 години живот.

Траењето на привремената неспособност на регрутот и времето на неговото повторно регрутирање ги одредува регрутната комисија.

Регрутот може да биде оценет привремено неспособен за воена служба само два пати. При третото регрутирање, регрутната комисија донесува конечна оцена за неговата способност за воена служба.

Член 58

Оцената на способноста на регрутот за воена служба и родот, односно службата што му е определе-

на, регрутната комисија ги запишува во неговата воена книшка.

Образецот на воената книшка го пропишува министерот за одбрана.

Член 59

Оцената на способноста, како и родот, односно службата одредени при регрутирањето, регрутната комисија може да ги измени заради потребите на армијата или по барање на регрутот.

Обврска за служење на воениот рок**Член 60**

На служењето на воениот рок регрутите се упатуваат по пополнувањето на 19 години живот.

Регрутот кој е запишан на факултет, односно на друга висока или виша школа се упатува на служење на воениот рок по завршувањето на факултетот, односно високата или вишата школа, а најдоцна до пополнувањето на 26 години живот.

Регрутот кој по пополнувањето на 19 години живот не го завршил училиштето за средно образование на служење на воениот рок се упатува по завршувањето на училиштето, но најдоцна до пополнувањето на 21 година живот.

Регрутот кој сам бара да биде упатен на служење на воениот рок ќе биде упатен во рок од три месеци од денот на поднесувањето на барањето, ако наполнил 18 години живот.

Член 61

Регрутот кој од било кои причини не е упатен на служење на воениот рок се упатува на служење на воениот рок до крајот на календарската година во која наполнива 27 години живот.

По исклучок од став 1 на овој член, регрутот за кој ќе се утврди дека не ги извршувал обврските за служење на воениот рок пропишани со свој закон, на поради тоа не бил упатен на служење на воениот рок до крајот на календарската година во која наполнива 27 години живот, може да се упати на служење на воениот рок најдоцна до крајот на календарската година во која наполнива 30 години живот.

Регрутот кој не е упатен на служење на воениот рок до истекот на роковите од овој член, а е оценет како способен или ограничено способен за воена служба, се преведува во резервен состав.

Член 62

На служење на воениот рок не се упатува:

1) регрут кој правосилно е осуден на казна малолетнички затвор или безусловно на казна затвор поради кривично дело - додека не ја издржи казната или не биде пуштен на условен отпуст;

2) регрут спрема кој е применета заводска воспитна мерка или мерка на безбедност задолжително психијатриско лекување и чување во здравствена установа - додека трае мерката што е применета и

3) регрут против кого е поведена кривична постапка поради кривично дело за кое се гони по службена должност, а за кое му е закането со казна затвор од најмалку пет години - додека постапката не биде правосилно завршена.

Регрутите кои од причините наведени во став 1 на овој член не се упатени на служење на воениот рок, се упатуваат на служење, односно на дослужување на воениот рок по издржаната казна, по пуштањето на

условен отпуст, по запирањето на воспитната мерка или на мерката на безбедност, односно по правосилно завршената кривична постапка, а најдоцна до крајот на календарската година во која пополнуваат 30 години живот.

Лицата осудени на казна малолетнички затвор или безусловно на казна затвор поради кривично дело, за време на воена состојба можат да бидат упатени на служење на воениот рок ако им е одложено издржувањето на казната.

Член 63

Од обврската за служење на воениот рок се ослободува лице:

- 1) оценето неспособно за воена служба;
- 2) кое ќе стекне државјанство на Република Македонија со природување или врз основа на меѓународни договори, ако во земјата чијшто државјанин било, го отслужило воениот рок, односно ако наполнило 27 години живот;
- 3) кое покрај македонското примило и странско државјанство, освен ако само не побара да биде упатено на служење на воениот рок;
- 4) кое стекнало својство на активно воено лице и
- 5) кое завршило училиште за внатрешни работи и поминало најмалку две години на должност милиционер или стражар во казненопоправен дом.

Член 64

Времето и начинот на упатување на регрутите на отслужување на воениот рок, одлагањето и прекиниот на служењето на воениот рок и отпуштањето на војниците од армијата, се уредува со правилник што го донесува министерот за одбрана.

Член 65

За време на служењето на воениот рок војниците носат униформа.

Обврска за служење во резервен состав

Член 66

На обврската за служење во резервниот состав во армијата на Републиката подлежат воените обврзници кои:

- 1) го отслужиле воениот рок-од денот на отслужувањето на воениот рок и
- 2) според одредбите на овој закон ја регулирале обврската за служење на воениот рок на друг начин-од денот на регулирањето.

Служење на жените во резервен состав на армијата започнува од наполнувањето на 19 години живот и трае до наполнувањето на 50 години живот и се остварува со извршувањето на определени задачи утврдени со уредба што ја донесува Владата

Член 67

За време на воена состојба претседателот на Републиката може да ја продолжи обврската за служење во резервен состав за мажите до наполнувањето на 60 години живот.

Член 68

Обврската за служење во резервниот состав на армијата се извршува со учество на обврзниците на воени вежби и други форми на обука, а во војна со извршување на определените воени должности.

Начинот и условите на извршувањето на обврската за служење во резервен состав се уредува со правилник што го донесува министерот за одбрана.

ЕВИДЕНЦИЈА НА ВОЕНИТЕ ОБВРЗНИЦИ

Член 69

За воените обврзници се води воена евиденција. Воведување во воена евиденција се врши по наполнувањето на 17 години живот. Евиденцијата на воените обврзници ја води Министерството за одбрана.

Член 70

Граѓаните повикани од надлежен орган за извршување на правата и должностите од член 2 на овој закон се должни да се јават на органот, во место и време означени во поединечната покана или општиот повик.

ГЛАВА V

ОБВРСКИ НА ПРЕТПРИЈАТИЈАТА, ЈАВНИТЕ УСТАНОВИ И СЛУЖБИ И НА ЕДИНИЦИТЕ НА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА

а) Обврска на претпријатијата

Член 71

Во воена состојба претпријатијата имаат обврска да преземаат мерки за заштита и спасување на работниците и материјалните добра од воени дејства.

Член 72

Во воена состојба обврски за продолжување на производството и вршењето на услугите имаат претпријатијата кои се од посебно значење за одбраната, како и претпријатијата што произведуваат производи или вршат услуги кои се од посебен интерес за одбраната.

Претпријатијата од посебно значење за одбраната, со уредба ги определува Владата.

Производите и услугите што се од посебен интерес за одбраната се утврдуваат со одлука за номенклатурата на производи и услуги што ја донесува Владата.

Член 73

Претпријатијата од посебно значење за одбраната имаат обврска да се подготвуваат за остварување на производството и на вршењето на услугите во услови на воена состојба.

Член 74

Претпријатијата кои произведуваат или вршат услуги за потребите на армијата и претпријатијата од посебно значење за одбраната, како и претпријатијата кои склучиле договор со Министерството за одбрана за производство на производи или вршење на услуги во воена состојба, не можат да престанат со производство на тие производи или вршење на услугите без согласност на Владата.

Член 75

Претпријатијата чија дејност е производство или промет на вооружување и воена опрема не можат да вршат промет на производите надвор од Републиката без согласност на Владата.

Член 76

Претпријатијата кои се од посебно значење за одбраната, како и претпријатијата кои склучиле договор со Министерството за одбрана за производство или вршење на услуги, имаат обврска да учествуваат во изведувањето на вежбовните активности под услови и на начин утврдени со договор со Министерството за одбрана.

Член 77

Во воена состојба, по исклучок, претпријатијата имаат обврска да произведуваат производи и вршат услуги по барање на Владата, под услови и начин утврдени со меѓусебен договор.

Член 78

Во воена состојба претпријатијата од областа на енергетиката, сообраќајот, врските и градежништвото имаат обврска да му дадат приоритет на задоволување на потребите на армијата, органите на државната власт и претпријатијата од посебно значење за одбраната.

Член 79

Обврската на претпријатијата за заштита на работниците, средствата за работа и материјалните добра, се состои од преземање мерки за заштита од воени дејства и од елементарни непогоди и други несреќи во војна и од последиците предизвикани од нив.

б) Обврска на јавните установи и служби

Член 80

Во воена состојба јавните установи и служби имаат обврска да преземаат мерки за заштита и спасување на работниците, корисниците на услугите кои ќе се најдат кај нив, средствата за работа, културно-историските вредности, научната документација и архивската граѓа.

Член 81

Во воена состојба обврска за продолжување со работа имаат сите јавни установи и служби од областа на здравството, социјалната заштита, предучилишното и основното воспитание и образование.

Во воена состојба обврска за продолжување со работа имаат и јавните установи и служби од средното, вишното и високото образование, како и од областа на науката, културата и информативната дејност, кои со уредба на Владата се определени како јавни установи и служби од посебно значење за одбраната.

Член 82

Јавните установи и служби од член 81 имаат обврска да се подготвуваат за остварување на својата дејност во воена состојба.

Член 83

Обврската на јавните установи и служби за заштита на работниците, корисниците на услугите кои ќе се најдат кај нив, средствата за работа, културно-историските вредности, научната документација и архивската граѓа, се состои од преземање мерки на заштита од воени дејства и од елементарни непогоди и други несреќи во воена состојба и од последиците предизвикани од нив.

в) Обврска на единиците на локалната самоуправа

Член 84

На органите на единиците на локалната самоуправа може со закон од дејноста на надлежните органи на државната управа да им се определат задачите што ќе ги извршуваат во воена состојба, за одржување на локалните патништа, улиците, другите јавни објекти од локално значење и други потреби.

Член 85

Органите на единиците на локалната самоуправа имаат обврска да преземат мерки за заштита и спасување на граѓаните и материјалните добра на своето подрачје од воени разурнувања и од елементарни непогоди и други несреќи во воена состојба и од последиците предизвикани од нив.

Единиците на локалната самоуправа имаат обврска да се подготвуваат за извршување на обврските од областа на одбраната.

ГЛАВА VI

ЦИВИЛНА ЗАШТИТА

Член 86

Заради заштита и спасување на населението и материјалните добра од воени разурнувања и други опасности од воени дејства, елементарни непогоди и други несреќи во војна и за отстранување на последиците од нив, се организира и подготвува цивилна заштита.

Цивилната заштита се организира и подготвува как дел од одбраната на Републиката.

Член 87

Заштита од природни, непогоди, техничко-технолошки и хемиски катастрофи, како и заштитата на информационните системи во мир се остваруваат во согласност со законите и другите прописи што ја регулираат дејноста на надлежните органи.

Член 88

Цивилната заштита опфаќа вршење на следниве хуманитарни активности и задачи:

- 1) тревожење на населението;
- 2) евакуација на населението;
- 3) засолнување;
- 4) затемнување;
- 5) спасување;
- 6) прва медицинска помош;
- 7) противпожарна заштита;
- 8) откривање и означување на опасни зони;
- 9) деконтаминација и други слични мерки за заштита;
- 10) згрижување на населението;
- 11) итно воспоставување и одржување на ред во настраданите зони;
- 12) воспоставување на служби од јавен интерес;
- 13) асанација на теренот и
- 14) помош во запазување на доброта, суштествени за опстанок.

Член 89

Тревожењето се состои од пренесување на сигнали за предупредување на населението за опасности од воени разурнувања и други опасности од воени дејства во воена состојба.

Тревожењето го врши Министерството за одбрана.

Член 90

Во воена состојба заради заштита на населението, со евакуација се врши организирано преместување на населението од загрозените реони, објекти и правци на воени дејства, во помалку загрозеи.

Спроведувањето на евакуацијата се уредува со правилник што го донесува министерот за одбрана.

Член 91

Засолнувањето опфаќа планирање, изградба, одржување и начин на користењето на засолништа и други заштитни објекти.

Засолништата и другите заштитни објекти за засолнување на населението се градат заради заштита на населението по местото на живеење, местото на работа и на јавни места.

Планирањето, изградбата и одржувањето на засолништата и другите заштитни објекти се остварува во мир и во воена состојба.

Член 92

Обврска за планирање на засолништа и другите заштитни објекти имаат Министерството за одбрана и министерството надлежно за работите од областа на урбанизмот и градежништвото.

Обврска за изградба на засолништа и други заштитни објекти имаат инвеститорот за изградба на градежниот објект за засолништа според местото на живеење и местото на работа, а Републиката за јавни засолништа.

Изградбата на јавни засолништа ја организира Министерството за одбрана.

Член 93

Планирањето, условите и начинот на изградба, одржување и организација за користење на засолништа и други заштитни објекти во мир и во воена состојба се уредува со правилник што го донесува министерот за одбрана.

Член 94

Затемнувањето опфаќа исклучување или засенување на изворите на осветлување во просторите за живеење, работните простории, јавните места и на сообраќајните средства во воена состојба.

Затемнувањето го вршат граѓаните на даден знак.

Член 95

Спасувањето опфаќа активности и задачи за спасување од уривање; поплави, пожари и експлозии настанати како последица од воени дејства, елементарни непогоди и други несреќи во воена состојба, како и заштита од неексплодирани убиствени средства.

Спасувањето од став 1 на овој член го спроведуваат претпријатијата, јавните установи и служби на кои работењето им е во функција на спасувањето, како и органите на државната управа кои располагаат со соодветни средства и опрема.

Член 96

Прва медицинска помош во воена состојба опфаќа активности и задачи за прва помош на повредени и

заболени и нивно пренесување до најблиската здравствена установа.

Во спроведувањето на овие активности и задачи учествуваат здравствените установи, Црвениот крст, јавните установи и служби и граѓаните кои се оспособени за укажување прва медицинска помош.

Член 97

Противпожарната заштита опфаќа отстранување на опасностите кои предизвикуваат пожар и гасење на пожарите во воена состојба.

Во спроведување на овие активности и задачи учествуваат претпријатијата и јавните установи и служби кои во своето редовно работење вршат заштита од пожари, како и претпријатијата и органите на државната управа кои располагаат со соодветни средства и опрема.

Член 98

Откривање и означување на опасните зони опфаќа откривање и следење на радиолошко-хемиско-биолошките опасности кои можат да им нанесат штета на населението, растителниот и животинскиот свет и на материјалните и други добра во воена состојба.

Член 99

Деконтаминација и други слични мерки за заштита опфаќаат спречување, ублажување и отстранување на последиците предизвикани од употреба на нуклеарно-хемиско-биолошки средства во воена состојба.

Член 100

Организирањето и спроведувањето на активностите и задачите од член 98 и член 99 го вршат претпријатијата и јавните установи и служби и државната управа кои во своето редовно работење се занимаваат со овие активности и задачи, како и органите на државната власт кои располагаат со соодветни средства и опрема.

Член 101

Згрижувањето опфаќа прифаќање, сместување и обезбедување на основни услови за живот на загрозеи и настрадано население во воена состојба.

Организирање и подготвување на згрижувањето врши Министерството за одбрана.

Член 102

При спроведувањето на хуманитарните активности и задачи органите на државната власт, претпријатијата, јавните установи и служби и единиците на локалната самоуправа во воена состојба преземаат активности и задачи за воспоставување и одржување на ред во настраданите зони.

Член 103

Итноото воспоставување на неопходните служби од јавен интерес во воена состојба опфаќа активности и задачи на органите на државната власт заради итно воспоставување на нарушените функции од значење за животот и здравјето на населението во настраданите подрачја од воените дејства.

Член 104

Асанација на теренот во воена состојба опфаќа хигиенско-технички и други мерки и активности заради

спречување и ширење на заразни болести, епидемии и други последници од воените дејства.

Организирање и подготвување на асанацијата на теренот вршат органите на државната управа, а спроведувањето го вршат претпријатијата, јавните установи и служби кои во своето работење се занимаваат со овие активности и задачи.

Начинот и постапката за организирање и подготвување на асанацијата се уредува со одлука што ја донесува Владата.

Член 105

Помошта во запазување на добрата санитарна состојба во воена состојба опфаќа заштита и спасување на животните и продуктите од животинско потекло, како и заштита и спасување на растенијата и растителните производи од воени дејства и последниците од нив.

Организирање и подготвување на активностите и задачите од став 1 на овој член вршат органите на државната управа, а ги спроведуваат претпријатијата, јавните установи и служби кои во своето работење се занимаваат со овие активности и задачи.

Сила на Цивилната заштита

Член 106

Хуманитарните активности и задачи во воена состојба и во елементарни непогоди и други несреќи во војна се извршуваат со силите и средствата за редовно работење на претпријатијата, јавните установи и служби, како и со посебни сили на цивилната заштита организирани во единици и штабови.

Член 107

Единици и штабови за извршување на хуманитарните активности и задачи во воена состојба формираат претпријатијата, јавните установи и служби и единиците на локалната самоуправа за свои потреби.

Единици и штабови на цивилната заштита заради заштита и спасување на населението и материјалните добра во воена состојба формира и Републиката.

Член 108

Организирање, подготвување и извршување на активностите и задачите на цивилната заштита во воена состојба, како и формирањето и подготвувањето на единиците и штабовите на цивилната заштита се уредуваат со уредба што ја донесува Владата.

Член 109

Единици и штабови на цивилната заштита што ги формира Републиката можат да се употребат и во војна состојба и други несреќи во мир, на начин и постапка утврдени со упатство што го донесува Владата.

Член 110

Обврска за спроведување на хуманитарните задачи за работниците, како и за лицата кои ќе се најдат кај нив имаат и органите на државната власт.

Член 111

Граѓаните ангажирани во силите на цивилната заштита имаат исти права и обврски како и припадниците на резервниот состав на армијата.

ГЛАВА VII

ОБУЧУВАЊЕ ЗА ОДБРАНА

Член 112

Обучувањето за одбрана опфаќа активности за стекнување на неопходни, воено-стручни и други знаења за учество на граѓаните во одбраната на Републиката.

Член 113

Обучувањето на граѓаните за одбрана се организира и спроведува во армијата, центарот за обучување за одбрана и во образовните институции.

Член 114

Обучувањето во армијата се уредува со правилник што го донесува министерот за одбрана.

Член 115

Обучувањето во центарот за обука се организира и спроведува заради обучување на граѓаните кои не посетуваат средно образование, силите на цивилна заштита, граѓаните кои треба да бидат упатени на отслужување на воениот рок и на граѓаните кои имаат обврска да служат во резервниот состав.

Спроведувањето на обуката во центарот за обука се уредува со правилник што го донесува министерот за одбрана.

Член 116

Во остварувањето на обуката на резервниот состав, Министерството за одбрана соработува со резервните воени старешини.

Член 117

Обучувањето на граѓаните за одбрана во центарот за обука започнува со наполниети 17 години живот.

Член 118

Содржината и начинот на спроведувањето на обучувањето за одбрана во образовните институции се вршат според наставни планови и програми што ги донесуваат министерот за одбрана и министерот надлежен за работите на образованието.

ГЛАВА VIII

БЕЗБЕДНОСТ ВО ОДБРАНАТА

Член 119

Безбедноста во одбраната опфаќа мерки, активности и постапки што се преземаат заради заштитата на тајноста на податоците, информациите, документите, средствата, објектите и зоните од значење за одбраната на Републиката (тајни податоци).

Член 120

Граѓаните, претпријатијата, јавните установи и служби од посебно значење за одбраната и претпријатијата кои произведуваат производи или вршат услуги кои се од посебен интерес за одбраната, единиците на локалната самоуправа и органите на државната власт, се должни да ги чуваат и штитат тајните податоци на

одбраната и да ги извршуваат пропишаните мерки за заштита на тајните податоци.

Член 121

Припадниците на армијата се должни да ги чуваат и штитат тајните податоци од значење за армијата и да ги извршуваат пропишаните и наредените мерки за заштита на тајните податоци.

Критериумите за утврдување на тајните податоци значајни за армијата кои мораат да се чуваат како тајна и мерките за нивна заштита со правилник, ги пропишува министерот за одбрана.

Член 122

Заради заштита на интересите на одбраната со уредба Владата ги утврдува зоните во кои се ограничува слободата на движењето, престојот или населувањето.

ГЛАВА IX

ПОСЕБНА ОДРЕДБА

Член 123

Работните места на определени должности во Министерството за одбрана и во постојаниот состав на армијата на кои тежината на работата и посебните услови под кои тие се вршат битно влијаат врз намалувањето на работната способност, ги определува Владата со уредба.

Владата може со уредба да определи и други работни места што имаат карактер на одредени должности во смисла на став 1 на овој член.

Заработувачката на работниците на должностите определени со уредбата на Владата се поголеми најмногу до 20% од заработувачката на другите работници со соодветни квалификации.

ГЛАВА X

КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

Член 124

Со парична казна од 2 до 6 илјади динари или со казна затвор до 60 дена ќе се казни за прекршок граѓанинот ако:

1) при пренесувањето на податоци и информации од областа на одбраната не применува мерки за криптозаштита, противелектронско обезбедување или други мерки за заштита (член 40);

2) не се отповика на покана од надлежен орган (член 70);

3) не гради засолниште (член 92 став 2);

4) не врши затемнување (член 94 став 2) и

5) не учествува во укажување прва медицинска помош (член 96 став 2).

Член 125

Со парична казна од 20 до 50 илјади динари ќе се казни за прекршок претпријатието ако:

1) не продолжи со производство и вршење на услуги (член 72 став 1);

2) не се подготвува за производство и вршење на услуги (член 73);

3) без согласност на Владата прекине со производство или вршење на услуги (член 74);

4) без согласност на Владата врши промет надвор од Републиката (член 75);

5) не учествува во вежбовни активности (член 76);

6) не му дадат приоритет на задоволувањето на потребите на армијата, органите на државната власт или претпријатијата што се од посебно значење за одбраната или кои произведуваат производи или вршат услуги што се од посебен интерес за одбраната (член 78);

7) не презема мерки за заштита на работниците и материјалните добра од воени дејства (член 79);

8) не гради засолниште (член 92 став 2);

9) не врши спасување (член 95 став 2);

10) не учествува во гасење на пожари (член 97 став 2);

11) не спроведува деконтаминација (член 100);

12) не одржува ред во настраданата зона (член 102);

13) не спроведува асанација на теренот (член 104 став 2);

14) не спроведува заштита на животните и продуктите, како и заштита на растенијата и растителните производи (член 105 став 2) и

15) не ги чуваат тајните податоци на одбраната и не ги извршуваат мерките пропишани за заштита на тајните податоци (член 120 став 1).

За прекршок од став 1 на овој член ќе се казни со парична казна од 2 до 6 илјади динари или со казна затвор до 60 дена и одговорното лице во претпријатието.

Член 126

Со парична казна од 20 до 50 илјади динари ќе се казни за прекршок јавната установа или служба ако:

1) при пренесувањето на податоци и информации од областа на одбраната не применува мерки за криптозаштита, противелектронско обезбедување или други мерки за заштита (член 40);

2) не продолжи со работа (член 81);

3) не се подготвува за остварување на својата дејност (член 82);

4) не преземе мерки за заштита на работниците, корисниците на услугите, средствата за работа, културно-историските вредности, научната документација или архивската граѓа (член 83);

5) не гради засолниште (член 92 став 2);

6) не врши спасување (член 95 став 2);

7) не учествува во укажување прва медицинска помош (член 96 став 2);

8) не учествува во гасење на пожари (член 97 став 2);

9) не спроведува асанација на теренот (член 104 став 2);

10) не спроведува заштита на животни и животински продукти, како и заштита на растенија и растителни производи (член 105 став 2) и

11) не ги чуваат тајните податоци од областа на одбраната и не ги извршуваат пропишаните мерки за заштита на тајните податоци (член 120 став 1).

За прекршок од став 1 на овој член ќе се казни со парична казна од 2 до 6 илјади динари или со казна затвор до 60 дена и одговорното лице на јавната установа или служба.

Член 127

Со парична казна од 20 до 50 илјади динари или казна затвор до 60 дена ќе се казни за прекршок одговорното лице на единицата на локалната самоуправа ако не презема мерки за заштита и спасување на граѓаните и материјалните добра од воени дејства и од последиците предизвикани од нив (член 85 став 1).

ГЛАВА XI

Член 133

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 128

Поблиски прописи предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од шест месеци од денот на неговото влегување во сила.

Член 129

Војниците од Републиката што биле упатени на отслужување на воениот рок во ЈНА, а не го дослужиле до влегувањето во сила на овој закон, се преведуваат во резервен состав.

Член 130

Активните воени лица на служба во ЈНА продолжуваат со работа во остварувањето на системот на одбраната на Републиката, доколку така се определат, во рок од три месеци по влегувањето во сила на овој закон.

Член 131

Редовните судови и јавното обвинителство вршат функција на воени судови и воено обвинителство.

Член 132

Со влегување во сила на овој закон единиците, штабовите и командите на територијалната одбрана се трансформираат во единствениот систем на одбраната на Републиката.

Со влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за општонародна одбрана („Службен весник на СРМ“ број 26/84, 12/85, 50/87, 7/88, 7/89, 46/89, 20/90 и 21/91), а нема да се применуваат Законот за општонародна одбрана („Службен лист на СФРЈ“ број 21/82 и 31/82), и Законот за служба во вооружените сили („Службен лист на СФРЈ“ број 7/85, 8/85, 11/85, 8/89, 20/89 и 40/89), Законот за воена обврска („Службен лист на СФРЈ“ број 32/85, 64/85, 12/89 и 26/89), Законот за сојузно јавно правобранителство („Службен лист на СФРЈ“ број 4/77, 6/77), Законот за воените судови („Службен лист на СФРЈ“ број 4/77, 6/77, 13/77, 23/77, 9/82 и 13/82), Законот за военото обвинителство („Службен лист на СФРЈ“ број 4/77 и 6/77), Законот за Советот за народна одбрана на Претседателството на СФРЈ („Службен лист на СФРЈ“ број 24/74 и 50/74), Законот за средствата и финансирањето на ЈНА („Службен лист на СФРЈ“ број 24/84, 53/84, 26/89 и 57/89), бидејќи се во спротивност со овој закон.

Подзаконските прописи донесени врз основа на овие закони ќе се применуваат до донесувањето на прописите од член 128 на овој закон.

Член 134

Недвижностите, опремата, инвентарот и другите средства што до сега ги користеше државата СФРЈ – ССНО на територијата на Републиката се во државна сопственост на Република Македонија.

Член 135

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

СОДРЖИНА

Стрاني

115. Закон за одбрана	85
-----------------------------	----